

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу
Бучинського Олексія Сергійовича
на тему «Комплексна фізична терапія при хронічній патології
плечового суглобу в амбулаторних умовах»,
представлену на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 22 — Охорона здоров'я
за спеціальністю 227 — «Фізична терапія, ерготерапія».

Актуальність теми дисертації

Згідно даним світової статистики, поширеність болю у плечі складає від 1% до 16% серед дорослих людей. Найчастіше біль у плечі пов'язана з захворюваннями періартикулярних тканин плечового суглобу. Причини розвитку існуючих різновидів періартикулярних уражень плечового суглоба до кінця не зрозумілі. Факторами ризику може бути травма, хронічна мікротравматизація структур, що пов'язана з фізичним навантаженням, професійною діяльністю та спортом. В патогенезі уражень плечового суглоба мають значення запальні, дегенеративно-дистрофічні, метаболічні та ряд інших процесів. Захворювання періартикулярних тканин проявляються болем у навколосуглобових м'яких тканинах (м'язи, сухожилля, бурси, фасції та суглобові капсули) зі зниженою функціональною здатністю суглоба, що призводить до зниження якості життя у професійній діяльності та у повсякденному житті.

Відповідно до міжнародних рекомендацій (NICE, EULAR, APTA), саме фізична терапія є терапією першої лінії при хронічному болю в плечі неінфекційної та недегенеративної природи. Проте, в Україні, як і в ряді інших країн із пострадянською моделлю медицини, ця стратегія досі не реалізується системно. Спостерігається фрагментарність підходів, обмежений доступ до сучасних протоколів фізичної терапії, відсутність єдиних стандартів клінічного маршруту пацієнта.

Актуальність обраної теми обумовлена необхідністю адаптації міжнародного клінічного досвіду до умов української амбулаторної практики та створення ефективних моделей фізичної терапії, орієнтованих на пацієнта.

У цьому контексті дисертаційне дослідження є вкрай на часі, оскільки поєднує принципи доказової реабілітації, функціональної оцінки та клінічної ефективності з урахуванням ресурсних можливостей амбулаторного рівня надання допомоги.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження полягає в наступному:

Уперше науково обґрунтована та розроблена комплексна програма фізичної терапії із застосуванням впливу преформованого чинника (екстракорпоральної ударно-хвильової терапії), модифікованого комплексу терапевтичних вправ, міофасциального реліза, м'яких мануальних технік та кінезіотейпування у осіб з хронічними захворюваннями періартикулярних тканин плечового суглоба.

Доведено статистично значимий позитивний вплив пропонованої комплексної програми на усунення больового синдрому, збільшення діапазону рухів та покращення якості життя.

Уперше запропоновано та доведено ефективність застосування екстракорпоральної ударно-хвильової терапії за топічним принципом – «вплив на причину та ключовий патологічний механізм» при комплексній фізичній терапії хронічної патології плечового суглобу в амбулаторних умовах.

Уперше доведена ефективність використання комплексної програми фізичної терапії із застосуванням впливу преформованого чинника (екстракорпоральної ударно-хвильової терапії), модифікованого комплексу терапевтичних вправ, м'яких мануальних технік та кінезіотейпування у осіб з хронічними захворюваннями періартикулярних тканин плечового суглоба.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджується комплексним підходом до вирішення поставлених завдань, клінічними та інструментальними методами, статистичною обробкою отриманих результатів, що доводить достовірність отриманих даних та дозволило повністю виконати поставлені завдання, які сформульовані відповідно до мети досліджень.

До дослідження було залучено 55 пацієнтів віком від 18 до 65 років з діагнозом хронічної патології плечового суглоба, які були випадковим чином розподілені на три групи (дві основні – по 20 пацієнтів та група порівняння – 15 пацієнтів). Були застосовані чіткі критерії включення та виключення для забезпечення однорідності вибірки. Оцінка стану пацієнтів проводилася за допомогою комплексних клінічних (анамнез, огляд, пальпація, гоніометрія, спеціальні провокативні тести) та інструментальних (ультразвукове дослідження, при потребі додатково МРТ) методів. Функціональний стан оцінювався за стандартизованими шкалами: візуально-аналогова шкала

(ВАШ) для інтенсивності болю, шкала UCLA (University of California, Los Angeles Shoulder Rating Scale) для функціонального стану плечового суглоба, та опитувальник DASH (Disabilities of the Arm, Shoulder and Hand) для оцінки функціональних обмежень руки, плеча та кисті. Математична обробка результатів виконувалася за допомогою програми «STATISTICA 10.0» та пакета статистичного аналізу Microsoft Office Excel 2016, з використанням параметричних, непараметричних методів статистики, кореляційного та дисперсійного аналізу, що забезпечує високий рівень точності та надійності висновків.

Наукові дослідження були виконані здобувачем на кафедрі біобезпеки і здоров'я людини КПІ ім. Ігоря Сікорського в рамках НДР № 0117 U 002938 «Розробка технологій фізичної терапії та технічних засобів її здійснення» під керівництвом завідувача кафедрою біобезпеки і здоров'я людини, доктора медичних наук, професора Худецького Ігоря Юліановича.

Дизайн дослідження відповідає принципам доказової медицини. Представлені в роботі результати та сформульовані на їх підставі наукові положення і висновки оцінюються мною як обґрунтовані та достовірні.

Таким чином, викладені у дисертаційній роботі положення, трактування, висновки і рекомендації повністю відображають результати проведеного дослідження є вірогідними та науково обґрунтованими.

Отже, в дисертаційній роботі поставлене наукове завдання виконано повністю, здобувач повною мірою оволодів методологією наукової діяльності.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності

За своїм змістом дисертаційна робота здобувача Бучинського Олексія Сергійовича повністю відповідає спеціальності 227 – Фізична терапія, ерготерапія та напрямкам досліджень відповідно до освітньої програми третього (доктор філософії) рівня вищої освіти.

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про наявність особистого внеску здобувача у науковий напрям фізична терапія, ерготерапія.

Розглянувши звіт подібності за результатами перевірки дисертаційної роботи на текстові співпадіння, можна зробити висновок, що дисертаційна робота Бучинського Олексія Сергійовича є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів фальсифікації, компіляції,

фабрикації, плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідне джерело.

Мова та стиль викладення результатів

Дисертаційна робота написана українською мовою. Викладена логічно та послідовно з дотриманням вимог наукового викладу матеріалу, використанням загальноприйнятої термінології.

Загальний обсяг дисертації складає 205 сторінок друкованого тексту, з яких основний текст дисертації включає 165 сторінок і складається зі вступу, 4 розділів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел (173 найменування). Робота містить 9 додатків, 50 рисунків та 31 таблицю

У вступі дисертант обґрунтовує актуальність обраної теми та доцільність проведення дослідження, формулюючи мету та завдання, наводить наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, визначає особистий внесок у роботу.

Розділ 1. У першому розділі дисертант розкриває епідеміологію, патофізіологію та етіологію хронічних захворювань плечового суглобу, сучасні підходи до фізичної терапії, обґрунтовує використання сполученого впливу преформованого фізичного чинника (ударно-хвильової терапії) та комплексу фізичної терапії, аналіз сучасних методів діагностики та оцінки якості життя пацієнтів з хронічними захворюваннями плечового суглобу.

Розділ 2. Другий розділ складається із загальної характеристики обстежених осіб, комплексної програми фізичної терапії пацієнтів з хронічними захворюваннями плечового суглобу, описує методи фізичної терапії та методику використання ударно-хвильової терапії. Наведені методи статистичної обробки даних.

Розділ 3. В третьому розділі представлені результати власних досліджень. Підтверджено ефективність використаних програм фізичної терапії, яка полягає у зниженні інтенсивності больового синдрому, збільшенні обсягу рухів та покращення функціонального стану верхньої кінцівки.

Розділ 4. У четвертому розділі дисертантом представлено підсумкове узагальнення отриманих результатів та їх зіставлення з науковими положеннями літературних джерел.

Висновки сформульовані чітко та повністю відповідають поставленій меті та завданням дослідження.

Кількість джерел є достатньою і вказує на те, що зміст дисертації базується на ґрунтовному інформаційному пошуку в ракурсі визначеної

проблеми. В додатках представленні копії актів впровадження за результатами дослідження, список опублікованих праць за темою дисертації, відомості про апробацію дисертації, комплекс стандартних терапевтичних вправ, фізикальні провокативні тести при обстеженні плечового суглобу.

Дисертація достатньо ілюстрована інформативними таблицями та рисунками, що забезпечує легке сприйняття представленого матеріалу.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи

Наукові результати дисертації висвітлені у 3 наукових публікаціях здобувача, серед яких: 2 статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; 1 одноосібний розділ у колективній монографії, що рекомендований до друку Вченою радою НУ «Запорізька політехніка» та пройшов рецензування.

Також результати дисертації були апробовані на 15 наукових фахових конференціях.

Представлене дисертаційне дослідження є результатом самостійної наукової роботи здобувача. Наукові публікації здобувача виконані на належному рівні з дотриманням принципів академічної доброчесності. Наявний експертний висновок про оригінальність дисертації, поданої на здобуття ступеня доктора філософії та висновок комісії з питань біоетики (протокол №1 від 03.03.2025).

Наукові результати описані в дисертаційній роботі повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача.

Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи

1. Зважаючи на те, що більшість методик є невалідизованими, тому інформацію щодо їх змісту, недоліків, складності виконання та економічної доцільності було б важливим ввести у розділ 2 «Матеріали та методи».
2. У розділі 4 «Практичні рекомендації» було би бажано деталізувати рекомендації для різних категорій пацієнтів (фізично активних, осіб з малорухливим способом життя, пацієнтів старшого віку) з урахуванням кількісних показників та індивідуалізованих протоколів, отриманих безпосередньо в даному дослідженні.
3. Дещо узагальнений опис «стандартної» програми реабілітації. Контрольна група отримувала «комплекс стандартних терапевтичних

вправ, які використовуються в амбулаторних умовах у поліклінічних закладах України». Вважаючи на відсутність чіткої уніфікованої стандартизації таких програм в національній практиці, може ускладнюватись точне відтворення та пряме порівняння з іншими науковими роботами.

4. В дисертаційній роботі виявлені поодинокі орфографічні, стилістичні помилки і незначна кількість помилок друкування, які не впливають на якість викладеного матеріалу та на загальну позитивну оцінку роботи.

Наукова робота є самостійною, завершеною, яка має теоретичне та практичне значення.

Вважаю, що висловлені зауваження не є визначальними та не зменшують загальну наукову новизну та практичну значимість результатів та не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Висновок про дисертаційну роботу

Вважаю, що дисертаційна робота здобувача ступеня доктора філософії Бучинського Олексія Сергійовича на тему «Комплексна фізична терапія при хронічній патології плечового суглобу в амбулаторних умовах» виконана на високому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та є закінченим науковим дослідженням, сукупність теоретичних та практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 22 – Охорона здоров'я. Дисертаційна робота за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п.6 – 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Здобувач Бучинський Олексій Сергійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 22 — Охорона здоров'я за спеціальністю 227 — Фізична терапія, ерготерапія.

Офіційний опонент:

Доцента кафедри фізичної терапії та ерготерапії, факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту Київського столичного університету імені Бориса Грінченка к.н.з фіз.вих. і спорту, доц. **Вадим КЕРЕСТЕЙ**

